

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ ДАВЛАТ
ТИЛИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДЕПАРТАМЕНТИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ ВАЗИРЛИГИ

АЛИШЕР НАВОЙЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ

**“ЎЗБЕК МИЛЛИЙ ВА ТАЪЛИМИЙ
КОРПУСЛАРИНИ ЯРАТИШНИНГ НАЗАРИЙ
ВА АМАЛИЙ МАСАЛАЛАРИ”**

**мавзусидаги
халқаро илмий-амалий конференция
материаллари
(2021 йил 7 май)**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ ДАВЛАТ
ТИЛИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДЕПАРТАМЕНТИ**

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ВАЗИРЛИГИ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ИННОВАЦИОН РИВОЖЛАНИШ ВАЗИРЛИГИ

**АЛИШЕР НАВОЙЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЎЗБЕК ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ УНИВЕРСИТЕТИ**

**“ЎЗБЕК МИЛЛИЙ ВА ТАЪЛИМИЙ
КОРПУСЛАРИНИ ЯРАТИШНИНГ НАЗАРИЙ
ҲАМДА АМАЛИЙ МАСАЛАЛАРИ”**

мавзусидаги

халқаро илмий-амалий конференция

материаллари

(2021 йил 7 май)

MATN TARKIBLANISHIDA SEGMENT QURILMALARNING O‘RNI

THE ROLE OF SEGMENTED CONSTRUCTIONS IN THE CONTENT OF THE TEXT

Umurzoqova Marhabo Egamberdiyevna*

Annotatsiya: Maqolada matn shakllantirishda segment qurilmalarning o‘rni xususida so‘z yuritilgan. Segment qurilmalar ikki – asosiy va segmentlangan qismdan iborat bo‘lib, ekspressiv qurilmalar sirasiga kiradi. Segment qurilmali gaplarda segment sifatida ajratilgan so‘zni aniqlashtirish uchun bir necha gaplar keltirilishi mumkin. Bunday holatda segment qurilmalarning matn shakllantirish imkoniyatlari bir necha baravar oshadi.

Kalit so‘zlar: segment, segmentli qurilish, matn, o‘zaro bog‘liqlik, diqqat, pauza, emotsionallik, ekspressiv sintaksis

Annotation: The article is devoted to the role of segmented constructions in a literary text. A segmented construct is an expressive construct consisting of two parts - segmented and basic. In sentences with segmented constructions, several sentences are given to define the word allocated as a segment. Naturally, in such cases, the text-generating ability of segmented members increases several times.

Keywords: segment, segmented construction, text, correlate, emphasis, pause, emotionality, expressive syntax

Nutqiy jarayonda so‘zlovchining kommunikativ maqsadini anglatishda bir qancha lisoniy va nolisoniy vositalar ishtirok etadi. Adresantning pragmatik maqsadini anglash uchun adresatdan yetarlicha bilimga ega bo‘lish talab etiladiki, bu bilimlarning yetarli bo‘lmasligi pragmatik maqsadning amalga oshmasligiga sabab bo‘ladi. Matn shakllantirishda alohida atov gap yoki segment qurilma sifatida ajratilgan qurilmalarning o‘rni beqiyos. Ta’kidlovchi vositalar sifatida nom olgan birliklar nutqiy jarayonda adresatning diqqatini muhim ahamiyatga ega elementga qaratish uchun ajratilib, ta’kidlab ko‘rsatiladi. “Nutq yaratilishi jarayonida so‘zlovchi o‘z nutqini tinglovchining reaksiyasiga qarab o‘zgartirib boradi. Ta’kidlash lozimki, nutqni rejalashtirish hamda uning realizatsiyasi deyarli bir vaqtning o‘zida amalga oshiriladi. Inson har doim ham o‘z nutqining qanday shaklda ifodalanishini oldindan bilavermaydi, chunki bir jumla yoki so‘z boshqa jumla yoki so‘zni aytishni taqozo qiladi” [Худойберганава, 2013:15] Matn tuzishda esa bu jarayon ko‘p hollarda matn yaratuvchining maqsadiga muvofiq holda amalga oshadi. Segment bo‘laklarni aktual bo‘laklanish sathiga ko‘ra tadqiq qilganda segment bo‘lakning har doim temalashtirilishi kuzatiladi. Temalashtirilgan segment qurilmalarni fransuz tili so‘zlashuv nutqi materiallari asosida tadqiq qilgan I.V.Mikuta “Xabarning temalashtirilishi (tematizatsiya) norasmiy vaziyatdagi nutqiy munosabat jarayonida nutqning muvaffaqiyatli chiqishini ta’minlovchi asosiy vositalardan biri” ekanligini ta’kidlaydi [Микута, 2000: 94]. Asosiy ma’no ifodalaydigan birlikning tema sifatida gapning oldiga chiqarilishi uni boshqa ko‘p sonli qurilmalardan ajratib ko‘rsatishga, adresatning diqqatini to‘g‘ri yo‘naltirishga xizmat qiladi.

Segment qurilmalarning sintaktik strukturasi ularning kommunikativ vazifa bajarishi ga asoslangan. Segment qurilmalarning mazmuni uni tashkil qiluvchi elementlarning majmui va ular o‘rtasidagi munosabat yaxlit tekshirilganda oydinlashadi. Bu jihatidan segmentatsiya ikki bo‘lak: segment va asosiy, bazaviy qismdan tashkil topadi. Segment qurilmalarning semantik jihatdan yaxlitligini ta’minlashda grammatik shakllanganlik va bazaviy qism, ular o‘rtasidagi munosabat asosiy rolni o‘ynaydi. Mazmuniy – grammatik munosabatlarning xilma-xilligi segment va bazaviy qismda kelgan uning korrelyatiga bog‘liq. T.R.Konovalova segment qurilmalar – bu aktual bo‘laklanishning o‘ziga xos namoyon bo‘lishidir, deydi. Shuning uchun bu qurilmaning o‘zi maxsus kommunikativ vazifa bajarishga – fikr temasini ta’kidlash, ajratib ko‘rsatish va uni remaga qarama-qarshi qo‘yish mo‘ljallangan grammatik vosita sifatida baholanadi [Коновалова, 1973:7].

Aktual bo‘laklanish planiga muvofiq segment qurilmalar tema va remaga bo‘linib ketadi. Rema ham o‘z navbatida ikki a‘zoli – tema va remadan iborat. L.M.Mayorova segment qurilmalarning bir

*Filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), Alisher Navoiy nomidagi ToshDO‘TAU, umurzakova.markhabo@mail.ru

ko‘rinishi bo‘lgan tasavvur nomlari mustaqil kommunikativ birlik bo‘la olmasligini, asosiy qisimsiz qo‘llana olmasligini qayd etadi. Segment tema sifatida kelib nafaqat beriladigan xabarni ataydi, balki tinglovchini mushohada yuritishga, o‘ylashga undashini qayd etadi [Майорова, 1984:83]. Aktualashtirilgan substantiv komponentning joylashuvi fikrning ikki qismga tema va remaga bo‘linishini ta‘minlaydi. Rema o‘zi ham subtema va subremaga bo‘linib ketadi. Remadagi olmosh subtema, qolgan qism esa unga nisbatan subrema hisoblanadi.

Faqat o‘sha...Yaratgan...Alloh...Uning yodigina taskinsiz so‘roqlarini javoblantirar va ozurda ko‘ngliga tasalli berardi (U.Hamdami).

Keltirilgan misolda *Faqat o‘sha...Yaratgan...Alloh* so‘zlarining ajratilib, gapning oldiga chiqarilishi tarkiblanishi kutilayotgan matn uchun tema vazifasini bajaradi, kitobxonning diqqatini aylalajak fikrga jamlaydi, yozuvchining munosabatini bildiradi. Shu tariqa segment tarkibidagi tematik element ajratib ko‘rsatilib aktualashtirilganda ikki tomonlama ta‘kidlanadi: 1) segmentlangan qurilmaga tema bo‘lishi bilan; 2) asosiy qism remadagi tema bo‘lishi bilan. Oldin olmosh, keyin ot kelgan subyekt aktualashtirilgan qurilmalarda, subyekt faqat gapning oxirida eksplitsitlik kasb etadi. Bunday segmentlashning o‘ziga xosligi ikki marta aktualashtirish hisoblanadi. Eng avval subrema aktualashtiriladi, chunki olmoshlagan so‘z fikrning boshida e‘tiborni asosiy fikrdan tortmaydi. Bazaviy qismdan keyin kelgan segment ham, oldin kelgan segment ham asosiy qismda o‘z-o‘zidan anglashiladigan hodisa borligini dalillaydi. Buni quyidagi misolda segment bo‘lak sifatida kelgan *ishq* so‘zida ham ko‘rishimiz mumkin. *Nihoyat, ishq! Faqat ugina endi menga nimalarnidir o‘rgatmoqchi bo‘lyapti? Men ham uning qarshisida nafasim bo‘g‘zimga tiqilib hayajonlanayapman* (U.Hamdami).

Rematik mohiyat uchun segment elementning asosiy qismga nisbatan qanday pozitsiyada bo‘lishi muhim emas, u har qanday holatda ham tema vazifasini o‘taydi, bu retsiyentning diqqatini yangi axborotga tortish uchun qo‘llaniladi. Tematik segment bilan aloqalangan asosiy qismdagi olmosh subtema bo‘lishi bilan xarakterlanadi. U subrema bo‘lib kelgan yangi axborotni ifodalaydi. *Sivilizatsiya...jahonshumul kashfiyotlar...bular foydani yonida insoniyatning ruhiy-ma‘naviy ildiziga bolta urib qo‘ymayaptimi?* (U.Hamdami) Bu o‘rinda *Sivilizatsiya...jahonshumul kashfiyotlar* – tema, keyingi gap esa remadir. Segmentlashda nutqning ifodali bo‘lishiga erishiladi, aktualashtirilgan bo‘lak tuzilishi, gapdagi o‘rni bilan diqqatni jalb etadi hamda ikki marta qo‘llanganda kuchliroq natija beradi. Har qanday takror usuli nutq parchasining ifodaliligini kuchaytirishga xizmat qiladi. *Muhabbat!...O‘lim bilan muhabbat...Bu ikki olam orasida qanday bog‘liqlik bo‘lishi mumkin?* (U.Hamdami)

Vatan, Vatan, nima o‘zi ko‘ksin o‘q tilgan,

Vatan o‘z yurtidan ayru, ado bo‘lgan zo‘r,

Vatan, Vatan Mashrab asli Balxda osilgan,

Vatan – ketib, vataniga qaytolmagan go‘r (H.Xudoyberdiyeva).

Segment qurilmalarning o‘ziga xosligi bir qator belgilarda namoyon bo‘ladi: ifodalilik, ta‘kidlab ko‘rsatish, ajratish. Bu belgilar nafaqat ajratilgan qismda, balki butun qurilmada namoyon bo‘ladi. Aktualashtirishning belgilariga qarab segment qurilmalarning ta‘kidlash, ajratib ko‘rsatish darajasi turlicha bo‘lishi mumkin. *Ishonch! Inson ishonch bilan tirik. Unga ishonish kerak. Agar insonga ishonilmasa, falokat yuz beradi* (O‘Umarbekov). Bu o‘rinda segment bo‘lak orqali kuchli ta‘kid ma‘nosi anglashilmoqda. Quyidagi mikromatnda segment bo‘lak qahramonning kuchli ruhiy holatini ifodalashga xizmat qilgan. *Muhabbat... Oyxonning murosasiz tuyg‘ulari goh ayani ham taslim qilishiga bir bahya qoladi. Lekin, yo‘-o‘q... muhabbat bunday nopok bo‘lishi mumkinmi? Bu halollikdan emas, odobdan ham emas axir. Kimnidir chirqiratish muhabbatga zid* (A. Muxtor).

“So‘zlovchining ma‘lum qilinayotgan axborotga bo‘lgan barcha turdagi munosabatlari tilda umumlisoniy kategoriya bo‘lgan modallik maydonida o‘z aksini qoldiradi” [Боймирзаева, 2010:16]. Segment qurilmalarning aksentuatorlik (ta‘kidlovchilik, ajratib ko‘rsatuvchilik) roli matnda tema sifatida kelishida namoyon bo‘ladi. *Surat! Axir, daftar ichida o‘zining surati bor-ku! Ko‘rsa nima xayolga boradi? Bitiruvchilar kechasi sinf doshlarim iz bilan surat almashgandik, Xolidaning suratini o‘shandan beri yonimda olib yurardim. Nimaga shunday qilayotganimni o‘zim ham bilmasdim. Faqat... faqat Xolidaning menga boshqacharoq qarab yurishini bolalar shama qilishardi o‘shanda. Menda ham shu qizga nisbatan mehrli, allaqanday his uyg‘ongandi. Lekin nima uchundir shu topda unga suratini ko‘rsatgim kelmadi.* (O‘Hoshimov) Bu misolda *surat* so‘zi tema sifatida ajratilgan va gapning oldingi qismiga chiqarilgan.



Yozuvchi bevosita aytilayotgan fikrga, daftarning ichidagi rasmga, uning qanday qilib qo‘liga tushib qolganligiga, surat o‘zi uchun naqadar qadri ekanligiga urg‘u berish maqsadidida tema sifatida shakllantirgan. Tema sifatida shakllantirilgan birlik asosiy qismda yana bir marta ifodalanadi, shu tariqa matn shakllantirishda asosiy vosita bo‘lib xizmat qiladi. Segment qurilmali gaplarda segment sifatida ajratilgan so‘zni izohlash uchun bir necha gaplar keltiriladi. Tabiiyki, bunday hollarda segment bo‘lakning matn shakllantirish imkoniyati bir necha baravarga oshadi. Ba‘zan bir tushuncha bir necha nom bilan atalishi, turlicha nuqtayi nazardan baholanishi mumkin. Bunday holatlarda har bir segment bo‘lak o‘ziga xos kuchli emfatik urg‘u oladi hamda boshqa birliklardan ajralib turadi.

Segment bo‘laklar aktual jihatdan bo‘laklanmaydi, uning o‘zi yaxlitligicha tema bo‘ladi, undan keyingi gap esa rema bo‘ladi.

Dilimni bir qo‘rquv burovga solmish,

Uyg‘onish – bu sendan ayrilib qolish.

Sen ketma, yo‘qolsin mayli bu qo‘rquv,

Shoirilar aytganday uxlayin mangu (Y.Eshbek).

Keltirilgan misolda *uyg‘onish* tema, uni izohlab kelayotgan asosiy gap tarkibidagi *bu* ko‘rsatish olmoshi subtema, *sendan ayrilib qolish* esa remadir. Ko‘rinib turibdiki, segment va uning korrelyati kuchli ta‘kid ifodalash uchun qo‘llanilgan.

Poetik nutqning o‘ziga xos xususiyatlarini tadqiq qilgan I.Kovtunova she‘riy asarlarda sarlavha va matn ko‘p hollarda tema va rema munosabatiga to‘g‘ri kelishini, sarlavha tema va matn – rema orasidagi zich sintaktik aloqa sarlavha ega, matn esa bir qator fe‘l – kesimlardan iborat bo‘lganda yaqqol ko‘rinishini, bunday hollarda she‘riy matn yaxlitligicha predikat bo‘lishini ta‘kidlaydi. She‘riy asarlarda ko‘p tarqalgan o‘ziga xos qurilishlardan yana biri predmetning nomi matnda aytilmay, matnda unga ishora qiluvchi olmosh ifodalanadi [Ковтунова, 1986:147]. Bunday hollarda tema va rematik munosabat segment qurilmali gaplardagi munosabatga o‘xshash bo‘ladi. She‘riy matnlarda tema bo‘lib kelayotgan predmet nomi aytilmaydi, shoir uning belgilarini ifodalash orqali unga ishora qiladi, tinglovchini mushohada yuritishga, yashiringan predmet nomini o‘zi topishga undaydi. Nasriy matnda esa tema segment bo‘lakka to‘g‘ri kelganda bu holning teskarisi yuz beradi. So‘zlovchi temani alohida gap sifatida matndan tashqariga chiqarish orqali tinglovchining diqqatini aynan shu bo‘lakka qaratish, uni ta‘kidlash, boshqa bo‘laklardan ajratishga erishadi.

Supersintaktik butunliklarni tadqiq qilgan M.Abdupattoyev sintaktik butunliklarda aktual bo‘laklanish masalasi kategoriya sifatida mazmuniy planda o‘rganilishini, supersintaktik butunliklarda ham aktual bo‘linish xuddi sodda gaplardagidek tema va remadan iborat bo‘lishini ta‘kidlaydi. Katta (makro) matnlarda mavzu (tema) asarning butun hajmi davomida yoritib boriladi, bunday matnlar tarkibida uning yagona (makro) mavzuning yoritilishini ta‘minlovchi kichik mavzu (mikrotema)lar mavjud bo‘lib, ana shu kichik mavzularning yoritilishi uchun supersintaktik butunliklar vosita bo‘lishini bildiradi [Абдупаттоев, 1998: 55]. Segmentlash natijasi sifatida yuzaga kelgan atov gaplar supersintaktik butunliklar tarkibida kelganda yaxlitligicha shu supersintaktik butunlik uchun tema vazifasini bajaradi, qolgan gaplar esa unga nisbatan rema pozitsiyasida keladi. Tadqiqotchi supersintaktik butunliklarda tema va rema munosabatining namoyon bo‘lishi haqida quyidagicha fikr bildiradi: “SSB (supersintaktik butunliklar)larda mavzu uning tarkibidagi birinchi gap orqali reallashadi. Birinchi gap orqali mavzu belgilanadi. SSB tarkibidagi (u necha nisbiy mustaqil gapdan iborat bo‘lishidan qat‘i nazar) qolgan gaplar esa mavzuni yoritish, izohlash, qo‘shimcha ma‘lumot berish uchun xizmat qiladi, ya‘ni, remaga, temaga teng keladi. Ana shunday tartibda supersintaktik butunliklarda tema-remamuniosabatining namoyon bo‘lishi kuzatiladi” [Абдупаттоев, 1998: 55]. Tadqiqotchi mavzu ifodalovchi gaplar ko‘pincha sodda gap shaklida bo‘lishini, lekin til faktlari mavzu ifodalovchi gaplarning qo‘shma gap holida ham bo‘lishini ko‘rsatganini aytib, qo‘shma gap komponentlaridan birining mazmuni asos bo‘lib mavzuni ifodalashda yetakchilik qilishini bildiradi. “Keng adir, bahor pallasi. Osmonda yengil bulut borgan o‘xshaydi. Har bittasi piyoladek keladigan lolalar qiyg‘os ochilgan, oyijonim egilib lolaga qo‘l uzatyapti. Yengilgina shabada borgan o‘xshaydi”. (X.To‘xtaboyev) Ushbu supersintaktik butunlikning mavzusi qo‘shma gap ko‘rinishida bo‘lib, asosiy tema *bahor pallasi* qismidan iboratdir, deydi [Абдупаттоев, 1998: 57]. Lekin bu hamma hollarda ham shunday bo‘lavermaydi. Quyidagi gapda qator kelgan segment bo‘laklarning faqat bir komponenti asosiy temani ifodalaydi deb bo‘lmaydi: *Jonsiz shu‘la dunyosi, sovuq cheksiz jimjitlik. Bu yerda ruhan ezilasiz, faqat g‘arbga qaragingiz keladi* (A.Muxtor). Bu o‘rinda yoyiq holda kelgan segment bo‘lakning har ikkalasi ham o‘zidan keyin kelgan gapdagi o‘rin holi bilan aloqalangan,



bir-birini to‘ldirish, voqea yuz berayotgan o‘rin haqida to‘liqroq ma’lumot berish uchun qo‘llanilgan, har ikkala komponent ham tema vazifasini bajargan deyish mumkin.

Xulosa qilib aytganda, segment sifatida ajratilgan birliklarning ma’nosi, vazifasi o‘zidan keyin kelgan gaplar vositasida oydinlashadi. Shu tariqa ularning matn shakllantirish imkoniyatlari namoyon bo‘ladi.

ADABIYOTLAR:

1. Абдупаттoев М. Ўзбек матнида суперсинтактик бутунликлар. Филол.фан.номз.дисс. – Тошкент, 1998
2. Боймирзаева С. Ўзбек тилида матнинг коммуникатив-прагматик мазмунини шакллантирувчи категориялар. Филол.фан. док.дисс. автореф.– Тошкент, 2010
3. Коновалова Т.Р. Сегментированные конструкции в современной русской речи: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Саратов, 1973.
4. Майорова Л.Е. Именительный представления и именительный темы // Русский язык в школе.1984. –№3. – С.83-85.
5. Микута И.В. Тематические сегментированные конструкции во французской разговорной речи // Вопросы филологии и методики преподавания иностранных языков. – Омск, 2000.
6. Худойберганова Д. Матнинг антропоцентрик тадқиқи. – Тошкент: Фан, 2013.



масаласи	93
И.М.Раббимов, С.М.Умирова, Б.Ф.Холмухамедов Ўзбек тили корпусида сўз туркумларини теглаш масаласи	97
А.Эшмунинов Корпусда разметка ва унинг хусусиятлари	101
Ш.К.Гулямова Корпус лингвистикасида омонимияни филтрлаш масаласи (от ва феъл ҳамда сифат ва феъл туркуми доирасида)	105
Д.Б.Ахмедова, М.Б.Ахмедова Semantic markup system and modelling	110
М.Б.Менглиева Параллел корпус учун ҳаракат тарзи маъноларининг лингвистик базаси	113
К.Х.Мусулмонова Миллий корпус яратишнинг кримонолингвистика тараққиётидаги роли ва истиқболлари	117
А.А.Рахманова, М.И.Акрамджанова Параллел матнлар корпусининг маданий муносабатларни ёритишдаги ўрни	121

II ШЎЪБА: ЎЗБЕК ТИЛИНИНГ ТАЪЛИМИЙ КОРПУСИНИ ЯРАТИШ МАСАЛАЛАРИ

Б.Менглиев, Ш.Хамроева, Ў.Холиёров Ўзбек тили таълимий корпуси: тузилиши, таркиби, имкониятлари	125
Б.Менглиев, Ў.Холиёров, Ш.Хамроева Ўзбек тили таълимий корпусининг қидирув тизими хусусиятлари	130
Ш.Шахабитдинова, Ш.Хамроева, Д.Элова Таълимий корпус – электрон таълимий ресурсининг бир кўриниши	137
А.Т.Қалиева Қазақ тілі сабақтарында ақпараттық технологияларды тиімді қолдану	141
Э.Ш.Назирова, Ш.Б.Абидова, Н.Ф.Жамолов Икки тилли электрон таржимада сўзларни таҳлил қилиш алгоритмини ишлаб чиқиш	144
Ш.А.Абдисаломова Она тили таълими учун терминлар корпусини яратиш масалалари	148
М.П.Ражазов Корпус – матнларни қайта ишлашнинг замонавий воситаси сифатида	151

III ШЎЪБА: ЎЗБЕК ТИЛИНИНГ ФОРМАЛ ГРАММАТИКАСИНИ ЯРАТИШ МУАММОЛАРИ

М.К.Ҳакимова Ўзбек тилида вақт маъносини кодлаш масаласи	156
Н.Ш.Ахмедова Ўзбек тили корпусини яратишда ассотсиатив бирликларнинг ўрни	161
Т.Жумаев Ўзбек тили морфологик анализатори учун тарихий лексикология муаммоси	164
М.Э.Умурзоқова Матн таркибланишида сегмент қурилмаларининг ўрни	168
О.Бозоров Лексик бирлик ва унинг маъно модели	172
К.Т.Жумаева Ўзбек тили лексикологик анализатори учун тарихий асар тили муаммоси	177
Э.Ғ.Хонназаров Ўзбек тили корпусида замонни ифодаловчи грамматик шаклларни аннотациялаш муаммолари	182
А.Е.Қуадықова, Ғылыми Жетекшісі: Б.Қ.Мўратбек Дидар амантай шығармалары: жаңашыл ізденіс, филологиялық таным және модустық үлгі	186
М.Ғ.Наврўзова Ўзбек халқ мақолларида тиббий бирликларининг қўлланилишини корпус воситасида тадқиқ этиш	192
Д.Д.Рўзиқулов Ўзбек тилининг формал грамматикасида жамликнинг категория сифатида қабул қилиниши	196

IV ШЎЪБА: ТИЛ ТАЪЛИМИДА КОРПУСДАН ФОЙДАЛАНИШ

Ш.Ж.Юсупова Ўзбек тили таълимий корпусини яратишда матн билан ишлаш ҳамда унда психоллингвистиканинг ўрни	200
.....	